Základní škola Oldřichov v Hájích,
příspěvková organizace, č.p.151,
463 31 Oldřichov v Hájích
e-mail: skola@oldrichov.cz
https://oldrichov.cz/skola

Začít spolu

DESATERO PRO RODIČE DĚTÍ PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU

Máte doma předškoláka? Připravili jsme pro vás přehled dovedností, které by vaše dítě mělo před vstupem do školy zvládnout. Čeká ho mnoho zásadních životních změn, během kterých bude potřebovat podporu svého okolí.

Materiál vydalo MŠMT. Jsou zde zachyceny jak výchovné, tak vzdělávací předpoklady. Je třeba mít ale na zřeteli, že zrání dítěte je nerovnoměrné, že každé dítě nemusí všech parametrů dosáhnout, ale může se k nim přiblížit. Přehled základních dovedností propojuje a sjednocuje cíle rodiny a školy. Proto je velmi důležitá spolupráce rodiny a školy, která se podílí na vzdělávání dítěte.

1. **Dítě by mělo být dostatečně fyzicky a pohybově vyspělé, vědomě ovládat své tělo, být samostatné v sebeobsluze**
   Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:
   - pohybuje se koordinovaně, je přiměřeně obratné a zdatné (např. hází a chytá míč, udrží rovnováhu na jedné noze, běhá, skáče, v běžném prostředí se pohybuje bezpečně)
   - svlékne se, oblékne i obuje (zapne a rozepne zip i malé knoflíky, zaváže si tkaničky, oblékne si čepici, rukavice)
   - je samostatné při jídle (používá správně příbor, nalije si nápoj, stoluje čistě, požívá ubrousek)
   - zvládá samostatně osobní hygienu (používá kapesník, umí se vysmrkat, umyje a osuší si ruce, použije toaletní papír, použije splachovací zařízení, uklidí po sobě)
   - zvládá drobné úklidové práce (posbírá a uklidí předměty a pomůcky na určené místo, připraví další pomůcky, srovná hračky)
   - postará se o své věci (udržuje v nich pořádek)

2. **Dítě by mělo být relativně citově samostatné a schopné kontrolovat a řídit své chování**
   Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:
   - zvládá odloučení od rodičů
   - vystupuje samostatně, má svůj názor, vyjadřuje souhlas i nesouhlas
   - projevuje se jako emočně stálé, bez výrazných výkyvů v náladách
   - ovládá se a kontroluje (reaguje přiměřeně na drobný neúspěch, dovede odložit přání na pozdější dobu, dovede se přizpůsobit konkrétní činnosti či situaci)
   - je si vědomé zodpovědnosti za své chování
   - dodržuje dohodnutá pravidla

3. **Dítě by mělo zvládat přiměřené jazykové, řečové a komunikativní dovednosti**
   Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:
   - vyslovuje správně všechny hlásky (i sykavky, rotacismy, měkčení)
   - mluví ve větách, dovede vyprávět příběh, popsat situaci apod.
   - mluví většinou gramaticky správně (tj. užívá správně rodu, čísla, času, tvarů, slov, předložek aj.)
   - rozumí většině slov a výrazů běžně užívaných v jeho prostředí
   - má přiměřenou slovní zásobu, umí pojmenovat většinu toho, čím je obklopeno
   - přirozeně a srozumitelně hovoří s dětmi i dospělými, vede rozhovor, a respektuje jeho pravidla
   - pokouší se napsat hůlkovým písmem své jméno (označí si výkres značkou nebo písmenem)
   - používá přirozeně neverbální komunikaci (gesta, mimiku, řeč těla, aj.)
   - spolupracuje ve skupině

4. **Dítě by mělo zvládat koordinaci ruky a oka, jemnou motoriku, pravolevou orientaci**
   Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:
   - je zručné při zacházení s předměty denní potřeby, hračkami, pomůckami a nástroji (pracuje se stavebnicemi, modeluje, stříhá, kreslí, maluje, skládá papír, vytrhává, nalepuje, správně otáčí listy v knize apod.)
   - zvládá činnosti s drobnějšími předměty (korálky, drobné stavební prvky apod.)
   - tužku drží správně, tj. dvěma prsty třetí podložený, s uvolněným zápěstím
   - vede stopu tužky, tahy jsou při kreslení plynulé, (obkresluje, vybarvuje, v kresbě přibývají detaily i vyjádření pohybu)
   - umí napodobit základní geometrické obrazce (čtverec, kruh, trojúhelník, obdélník), různé tvary, (popř. písmena)
   - rozlišuje pravou a levou stranu, pravou i levou ruku (může chybovat)
   - řadí zpravidla prvky zleva doprava
   - používá pravou či levou ruku při kreslení či v jiných činnostech, kde se preference ruky uplatňuje (je zpravidla zřejmé, zda je dítě pravák či levák)

5. **Dítě by mělo být schopné rozlišovat zrakové a sluchové vjemy**
   Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:
   - rozlišuje a porovnává podstatné znaky a vlastnosti předmětů (barvy, velikost, tvary, materiál, figuru a pozadí), nachází jejich společné a rozdílné znaky
   - složí slovo z několika slyšených slabik a obrázek z několika tvarů

- rozlišuje zvuky (běžných předmětů a akustických situací i zvuky jednoduchých hudebních nástrojů)
- rozpozná rozdíly mezi hláskami (měkké a tvrdé, krátké a dlouhé)
- sluchově rozloží slovo na slabiky (vytleskává slabiky ve slově)
- najde rozdíly na dvou obrazcích, doplní detaily
- rozlišuje jednoduché obrazné symboly a značky i jednoduché symboly a znaky s abstraktní podobou (písmena, číslice, základní dopravní značky, piktogramy)
- postřehne změny ve svém okolí, na obrázku (co je nového, co chybí)
- reaguje správně na světelné a akustické signály

6. **Dítě by mělo zvládat jednoduché logické a myšlenkové operace a orientovat se v elementárních matematických pojmech**
   Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:
   - má představu o čísle (ukazuje na prstech či předmětech počet, počítá na prstech, umí počítat po jedné, chápe, že číslovka vyjadřuje počet)
   - orientuje se v elementárních počtech (vyjmenuje číselnou řadu a spočítá počet prvků minimálně v rozsahu do pěti (deseti)
   - porovnává počet dvou málopočetných souborů, tj. v rozsahu do pěti prvků (pozná rozdíl a určí o kolik je jeden větší či menší)
   - rozpozná základní geometrické tvary (kruh, čtverec, trojúhelník atd.)
   - rozlišuje a porovnává vlastnosti předmětů
   - třídí, seskupuje a přiřazuje předměty dle daného kritéria (korálky do skupin podle barvy, tvaru, velikosti)
   - přemýšlí, vede jednoduché úvahy, komentuje, co dělá („přemýšlí nahlas“)
   - chápe jednoduché vztahy a souvislosti, řeší jednoduché problémy a situace, slovní příklady, úlohy, hádanky, rébusy, labyrinty
   - rozumí časoprostorovým pojmům (např. nad, pod, dole, nahoře, uvnitř a vně, dříve, později, včera, dnes), pojmům označujícím velikost, hmotnost (např. dlouhý, krátký, malý, velký, těžký, lehký)

7. **Dítě by mělo mít dostatečně rozvinutou záměrnou pozornost a schopnost záměrně si zapamatovat a vědomě se učit**
   Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:
   - soustředí pozornost na činnosti po určitou dobu (cca 10-15 min.)
   - „nechá“ se získat pro záměrné učení (dokáže se soustředit i na ty činnosti, které nejsou pro něj aktuálně zajímavé)
   - záměrně si zapamatuje, co prožilo, vidělo, slyšelo, je schopno si toto po přiměřené době vybavit a reprodukovat, částečně i zhodnotit
   - pamatuje si říkadla, básničky, písničky

- přijme úkol či povinnost, zadaným činnostem se věnuje soustředěně, neodbíhá k jiným, dokáže vyvinout úsilí a dokončit je
- postupuje podle pokynů
- pracuje samostatně

8. **Dítě by mělo být přiměřeně sociálně samostatné a zároveň sociálně vnímavé, schopné soužití s vrstevníky ve skupině**
   Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:
   - uplatňuje základní společenská pravidla (zdraví, umí požádat, poděkovat, omluvit se)
   - navazuje kontakty s dítětem i dospělými, komunikuje s nimi zpravidla bez problémů, s dětmi, ke kterým pociťuje náklonnost, se kamarádí
   - nebojí se odloučit na určitou dobu od svých blízkých
   - je ve hře partnerem (vyhledává partnera pro hru, v zájmu hry se domlouvá, rozděluje a mění si role)
   - zapojí se do práce ve skupině, při společných činnostech spolupracuje, přizpůsobuje se názorům a rozhodnutí skupiny
   - vyjednává a dohodne se, vyslovuje a obhajuje svůj názor
   - ve skupině (v rodině) dodržuje daná a pochopená pravidla, pokud jsou dány pokyny, je srozuměno se jimi řídit
   - k ostatním dětem se chová přátelsky, citlivě a ohleduplně (dělí se o hračky, pomůcky, pamlsky, rozdělí si úlohy, všímá si, co si druhý přeje)
   - je schopno brát ohled na druhé (dokáže se dohodnout, počkat, vystřídat se, pomoci mladším)

9. **Dítě by mělo vnímat kulturní podněty a projevovat tvořivost**
   Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:
   - pozorně poslouchá či sleduje se zájmem literární, filmové, dramatické či hudební představení
   - zaujme je výstava obrázků, loutek, fotografii, návštěva zoologické či botanické zahrady, statku, farmy apod.
   - je schopno se zúčastnit dětských kulturních programů, zábavných akcí, slavností, sportovních akcí
   - svoje zážitky komentuje, vypráví, co vidělo, slyšelo, dokáže říci, co bylo zajímavé, co jej zaujalo, co bylo správné, co ne
   - zajímá se o knihy, zná mnoho pohádek a příběhů, má své oblíbené hrdiny
   - zná celou řadu písní, básní a říkadel
   - zpívá jednoduché písně, rozlišuje a dodržuje rytmus (např. vytleskat, na bubínku)
   - vytváří, modeluje, kreslí, maluje, stříhá, lepí, vytrhává, sestavuje, vyrábí

• hraje tvořivé a námětové hry (např. na školu, na rodinu, na cestování, na lékaře), dokáže hrát krátkou divadelní roli

10. Dítě by se mělo orientovat ve svém prostředí, v okolním světě i v praktickém životě

Dítě splňuje tento požadavek, jestliže:

- vyzná se ve svém prostředí (doma, ve škole), spolehlivě se orientuje v blízkém okolí (ví, kde bydlí, kam chodí do školky, kde jsou obchody, hřiště, kam se obrátit, když je v nouzi apod.)
- zvládá běžné praktické činnosti a situace, s nimiž se pravidelně setkává (např. dovede vyřídit drobný vzkaz, nakoupit a zaplatit v obchodě, říci si o to, co potřebuje, ptá se na to, čemu nerozumí, umí telefonovat, dbá o pořádek a čistotu, samostatně se obslouží, zvládá drobné úklidové práce, je schopno se starat o rostliny či drobná domácí zvířata)
- ví, jak se má chovat (např. doma, v mateřské škole, na veřejnosti, u lékaře, v divadle, v obchodě, na chodníku, na ulici, při setkání s cizími a neznámými lidmi) a snaží se to dodržovat
- má poznatky ze světa přírody živé i neživé, lidí, kultury, techniky v rozsahu jeho praktických zkušeností (např. orientuje se v tělesném schématu, umí pojmenovat jeho části i některé orgány, rozlišuje pohlaví, ví, kdo jsou členové rodiny a čím se zabývají, rozlišuje různá povolání, pomůcky, nástroje, ví, k čemu jsou peníze, zná jména některých rostlin, stromů, zvířat a dalších živých tvorů, orientuje se v dopravních prostředcích, zná některé technické přístroje), rozumí běžným okolnostem, dějům, jevům, situacím, s nimiž se bezprostředně setkává (např. počasí a jeho změny, proměny ročních období, látky a jejich vlastnosti, cestování, životní prostředí a jeho ochrana, nakládání s odpady)
- přiměřeným způsobem se zapojí do péče o potřebné
- má poznatky o širším prostředí, např. o naší zemi (města, hory, řeky, jazyk, kultura), o existenci jiných zemí a národů, má nahodilé a útržkovité poznatky o rozmanitosti světa jeho řádu (o světadílech, planetě Zemi, vesmíru)
- chová se přiměřeně a bezpečně ve školním i domácím prostředí i na veřejnosti (na ulici, na hřišti, v obchodě, u lékaře), uvědomuje si možná nebezpečí (odhadne nebezpečnou situaci, je opatrné, neriskuje), zná a zpravidla dodržuje základní pravidla chování na ulici (dává pozor při přecházení, rozumí světelné signalizaci)
- zná faktory poškozující zdraví (kouření)
- uvědomuje si rizikové a nevhodné projevy chování, např. šikana, násilí.